

Н. Й. Радіонова,
*кандидат економічних наук, доцент кафедри
обліку і аудиту,
Київський національний університет технологій та дизайну,
м. Київ*

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Необхідність формування стратегічного управлінського обліку на підприємстві зумовлена сучасними умовами. Роль стратегічного управлінського обліку полягає в забезпеченні керівництва підприємства внутрішньою і зовнішньою фінансовою та нефінансовою інформацією, потрібною для планування, аналізу та контролю розвитку компанії в інтересах її власників і інвесторів, а також у здатності виражати стратегічні завдання і плани в конкретних показниках. Щоб спрогнозувати можливість впливу тієї чи іншої ситуації, необхідно використовувати різні показники, які допомагають прийняти правильне рішення.

Організація стратегічного управлінського обліку є частиною антикризового управління на підприємствах. Воно повинно починатися з моменту створення підприємства для запобігання виникненню кризових ситуацій. Стратегічний управлінський облік дає можливість своєчасно реагувати на зміни зовнішніх факторів навколишнього середовища, керувати внутрішніми факторами середовища підприємства на основі сформованої інформації, використовувати принцип зворотного зв'язку [1]. Стратегічний управлінський облік взаємопов'язаний з фазами життєвого циклу підприємства, він формує інформацію, необхідну для здійснення реорганізаційних процедур з метою запобігання банкрутству.

Наявність багатьох проявів зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, взаємозв'язок перспективних і поточних завдань управління його діяльністю, великий потік інформації значною мірою ускладнюють узгодження прийнятих рішень з різних питань в єдину стратегію розвитку.

Першим етапом методики організації стратегічного управлінського обліку на підприємстві є підготовчий. На цьому етапі аналізується існуюча система управлінського обліку на підприємстві, а при виявленні недоліків обґрунтовується необхідність виділення стратегічного управлінського обліку як підсистеми управлінського обліку. Підготовчий етап не є основним у життєвому циклі стратегічного управлінського обліку. За умови подальшої розробки та впровадження системи

стратегічного управлінського обліку цей етап реалізується на підприємстві один раз і дозволяє виявити потребу в розробці й впровадженні такого обліку. Якщо ж аналіз існуючого обліку на підприємстві показав, що потреби в організації стратегічного управлінського обліку наразі немає, то методика може бути застосована через якийсь час знову, починаючи з підготовчої стадії [2].

На сучасних підприємствах організація стратегічного управлінського обліку не передбачає розробку з нуля. Нерозумно відмовлятися від позитивного досвіду планово-економічної та облікової роботи, яка вже є на підприємстві. Тому правильніше говорити не про створення, а про реорганізацію управлінського обліку. А щоб ця реорганізація була проведена максимально-ефективно, слід почати з аналізу підсистеми управлінського обліку в її теперішньому стані. Об'єктами такого аналізу насамперед є:

- системи обліку, що існують на підприємстві;
- облікова політика підприємства та доцільність обраних методів обліку для отримання інформації з метою прийняття управлінських рішень;
- сформована практика складання та оцінки управлінських звітів, якості інформації, що міститься в них;
- структура, методи роботи фінансово-економічних служб підприємства, а також їх роль у загальній системі управління підприємством;
- система планування;
- стратегії розвитку підприємства [5].

За результатами проведеного аналізу створюється організаційно-методологічна модель стратегічного управлінського обліку.

Наступні етапи (розробка – впровадження – використання) можуть проводитися на підприємстві не один раз, що залежить від зміни цілей і завдань підприємства. Основною процедурою розробки системи стратегічного управлінського обліку є розробка його структури, в яку входять:

- організація структури стратегічного управлінського обліку;
- кадрове забезпечення підсистеми стратегічного управлінського обліку;
- технічне забезпечення стратегічного управлінського обліку;
- вибір методів, які будуть використовуватися при організації стратегічного управлінського обліку.

Не менш важливою процедурою розробки є побудова моделі стратегічного управлінського обліку. Тут передбачається:

- розробка моделі функціонування стратегічного управлінського обліку на основі відомих технологій стратегічного управлінського обліку;

- вибір форм, методів і показників стратегічного управлінського обліку;
- формування інформаційних потоків за центрами відповідальності.

Межа між розробкою і наступним етапом, упровадженням, розмита. Упровадження можна починати частинами, коли розробка одних підсистем стратегічного управлінського обліку завершена, а інших тільки починається.

На рис. 1 (за даними [3]) представлена вимога-інструкція, виконання якої слугуватиме фундаментом для формування стратегічного управлінського обліку. Зазначена методика відрізняється від існуючих низкою переваг:

1. Ув'язка стадій, процедур і заходів методики з життєвим циклом стратегічного управлінського обліку.
2. Виділена самостійна стадія – впровадження. В аналізованих методиках ця стадія відсутня, після розробки одразу йде стадія контролю.

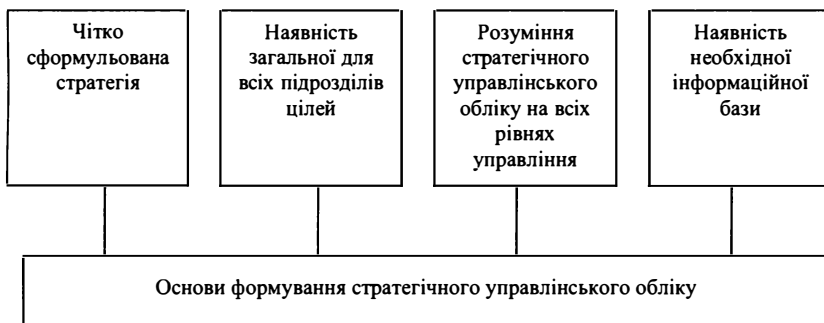

Рис. 1. Основні вимоги до стратегічного управлінського обліку

3. Робиться акцент на формування системи стратегічної управлінської звітності як невід'ємної частини інформаційного забезпечення стратегічного управлінського обліку.

4. Розробка, впровадження і використання стратегічного управлінського обліку характеризується тим, що ця система – це динамічний інструмент, гнучкий і здатний змінюватися від умов діяльності, зміни факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, а також унаслідок коригування стратегії. Для цього необхідно організувати постійне обслуговування і вдосконалення системи стратегічного управлінського обліку.

На підставі цього на стадії використання пропонується здійснення повного контролю й оцінки існуючої системи стратегічного управлінського обліку на підприємстві, контролю виконання та коригування стратегічних цілей і завдань підприємства.

Список використаних джерел

1. Атамас П. Й. Управлінський облік : навч. посіб. / П. Й. Атамас – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 440 с.
2. Бондар М. І. Концептуальні підходи щодо розвитку бухгалтерського обліку в Україні / М. І. Бондар // Роль і місце бухгалтерського обліку, контролю й аналізу в розвитку економічної науки та практики : зб. матеріалів між нар. наук.-практ. конф. – К. : КНЕУ, 2010. – С. 21–24.
3. Бабкина О. М. Методы формирования стратегического управленческого учета на промышленном предприятии / автореф. на соискание ученой степени канд. экон. наук / О. М. Бабкина. – Санкт-Петербург, 2011. – 36 с.
4. Болдуев М. В. Організація стратегічного управлінського обліку на промислових підприємствах / М. В. Болдуев, В. Л. Корінев // Держава та регіони. – Серія: Економіка і підприємництво. – 2010. – № 6. – С. 190–194.
5. Мошковська О. А. Концептуальні засади стратегічного управлінського обліку / О. А. Мошковська // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 12 (138). – С. 152–159.
6. Попович В. І. Теоретичні основи організації стратегічного обліку на підприємствах // В. І. Попович // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія «Економіка». – 2013. – Вип. 1 (61). – С. 187–192.
7. Рета М. В. Стратегічний управлінський облік: концептуальні засади та використання в системі підприємства / М. В. Рета // Вісник НТУ «ХП». 2014. – № 64. – С. 129–137.
8. Сатмурзаев А. А. Концепция стратегического учета в новых экономических структурах: теоретический аспект / А. А. Сатмурзаев // Економіка та держава. – 2010. – № 12. – С. 195–198.
9. Семанюк В.З. Формування підсистеми стратегічного обліку в умовах ринкових відносин / В. З. Семанюк // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. праць ; наук. ред. І. Г. Манцуоров. – К., 2010. – Вип. 11 (114). – С. 59–64.